

ETH DIARI

Numerò 65
Dimèrcles 24 de març 1999

HUELHETON

DIARI

D'ARAN

Prètz: 50 pessetes

SERRA FELICITE A PUJOL PER VOLER ARA ETH CONSENS, MÈS LI DITZ QU'ACÒ J'AC HARÀ MARAGALL

Eth prumèr secretari deth PSC, Narcís Serra, "felicitec" ager ath president dera Generalitat, Jordi Pujol, per èster disposat ara a cambiar era sua "estratègia deth pecic" ena negociacion tamb Madrid, per ua politica de consens en Catalonha. Serra, totun, comunicuèc a Pujol qu'ara non ei eth moment de daurir eth debat sus era mielhora der autogovèrn, ja qu'ei mielhor demorar enquiàs pròplèus eleccions catalanes e qu'aguesta politica deth consens la pogue portar a tèrme Pasqual Maragall coma futur president dera Generalitat. Eth president catalan dauric ager tamb Serra eth sòn torn d'entrevistes tamb es lidèrs de toti es partits de Catalonha entà presentà-les era sua propòsta de mielhora der autogovèrn. Serra, dempús dera entrevista, que durèc lèu mès d'ua ora, diguec que non s'auie parlat deth contengut dera prepausa, senon qu'era trobada se centrèc en besonh deth consens. "Gesqui plan satisfèt d'aguesta amassada peth cambi de Pujol, pr'amor qu'eth accèpte que non se pòt seguir tamb era estratègia qu'eth madeish qualifique deth pecic, e que Maragall qualifique deth mercandèg, e perque Pujol propòse ara un replantejament globau e era recèrca deth consens", declarèc eth dirigent socialista.

PUJOL DA ERA RASON ATH PSC

Segontes Serra, Pujol da era "rason" as socialistes e especiaument a Pasqual Maragall, en demanar ara eth consens, rason pera quau remerquèc qu'ei mielhor que "aplicam aquesta politica de dialòg es que tostemp l'auem defenuda e non es qu'an estat vint ans esvitant-la". Considerèc, ath delà, que "non ei eth mielhor moment" de hèr un debat sus er autogovèrn perque se cor eth risquè de qu'es propòstes se convertisquen en electoralistes". Ath sòn conèisher, eth debat "profitós" ara ei eth deth "bilanç" dera gestion realisada per Jordi Pujol ath cap dera Generalitat, perque "parlar de çò que s'a de hèr era pròplèu legislatura j'ac haram mès entà deuant, quan nosati, tamb Pasqual Maragall, ajam guanhat es eleccions". Eth prumèr secretari deth PSC diguec qu'a prevengut a Pujol "tamb tota claretat e cordialitat" de qu'es socialistes non queiràn en "ridèu de hum" que segontes eth CiU vò crear abantes d'acabar era legislatura, en tot plantejar propòstes de mielhora der autogovèrn tamb era finalitat d'amagar era sua pròpria gestion. Narcís Serra afirmèc qu'es ciutadans cren "prioritari" compdar tamb un "mielhor Govèrn". Ath sòn parèr, er actuau executiu catalan "non trabalhe e hè campanha".

PUJOL AFIRME QU'ERA OPOSICION L'A OBLIGAT A "LUTAR" SOLET EN MADRID

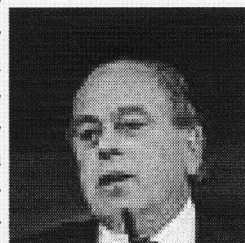
ACUSE A MARAGALL DE "DEFÈNER" ERA LOAPA E OPOSÀ-SE A DAR MÈS PODER A CATALONHA

Eth president dera Generalitat, Jordi Pujol, manifestèc ager que non auie cercat abantes eth consens politic en Catalonha entà poder negociar tamb mès fòrça en Madrid perque "eth jòc dera oposicion ac hège impossible", e acusèc eth PSC e Pasqual Maragall d'auer "defenut" era LOAPA e d'auies propòstes qu'an empedegat auançar ena mielhora der autogovèrn. "Mos an obligat a lutar solets", afirmèc Pujol dempús de començar ager tamb Narcís Serra (PSC) e Josep Lluís Carod Rovira (ERC) eth torn de contactes tamb es partits catalans tamb er objectiu de mielhorar er autogovèrn catalan a traùers deth consens. Diguec qu'es dus politics s'auien mostrat disposadi a parlar deth tèma, encara que precisèc que per part deth PSC i a "moltes reserves", en tot que d'ERC son "plan mès dubèrti". Pujol se mostrèc shordat pes declaracions que hec Narcís Serra dempús dera entrevista, enes quaus soslinhèc que Pujol s'auie somat ara estratègia deth PSC de cercar eth consens entre es partits catalans. "Eth PSC e Pasqual Maragall auien defenut era LOAPA, mos imposèren ua Lei de Finançament des Comunitats Autònòmes (LOFCA) qu'ei plan dolenta entà nosati, s'oposèren ara cession der IVA, des impòsti especiaus, ara cession des competències de transit tàs Mòssos d'Esquadra e eth Govèrn socialista recorric era Lei de Normalizacion lingüística de 1983", recondèc eth president, que diguec que planhie auer entrat en polemica.

NON EI CAP MAU MOMENT

Pujol refusèc qu'er actuau moment, a pògui mesi des eleccions catalanes, sigue un mau moment entà sajar de cercar eth consens en Catalonha sus era mielhora der autogovèrn, ja que rebrembèc qu'en passat, quan CiU a

portat a tèrme ua negociacion dirècta tamb eth PSOE o eth PP, a estat "impossible mobilisar d'auies fòrces politiquas". Remerquèc que CiU tostemp s'a vist obligada a negociar tamb Madrid des dera fòrça d'auer era Generalitat e des sòns deputats en Madrid perque "eth jòc dera oposicion hège impossible un acòrd mès globau". Açò non se podie pas hèr abantes perque toti es acòrds as quaus arribauem tamb eth PSOE èren sistematicament criticadi peth PP e ara passe çò de contrari, persutèc. Jordi Pujol considerèc qu'açò ara "pòt cambiar" e apostèc per ua propòsta de "mès poder politic e fiscau" entà Catalonha que compde tamb era fòrça deth "maxim consens" entre es fòrces politiquas der Estat. Eth president dera Generalitat reiterèc qu'aguestes demanes non seràn plantejades enquia dempús des eleccions generaus, mès soslinhèc era importància que i age ua propòsta concrèta que sigue "ambiciosa, globau e assumibla". "Çò que plantegèrem se poderà arténher en tres mesi, tres ans o 6, mès se non auem ua propòsta non ac artenheram jamès", afirmèc. En demanà-li sus era possibilitat que non se pogue arténher arren s'eth PP obten enes pròplèus eleccions generaus ua majoritat sufisenta entà governar sense cap d'empira externa, Pujol diguec que "cau prescindir de çò que passe enes eleccions tath Parlament espanhòu". Tanben rebrembèc a ERC, formacion partidària de reclamar ara madeish naues competències tamb eth supòrt d'ERC des deth Parlament, qu'era "majoritat non ei çò de madeish qu'eth consens".

ETH 89,6% DE CATALANS DE COMARQUES LIEG PREMSA LOCAU, SEGONTES UN SONDATGE DERA GENERALITAT

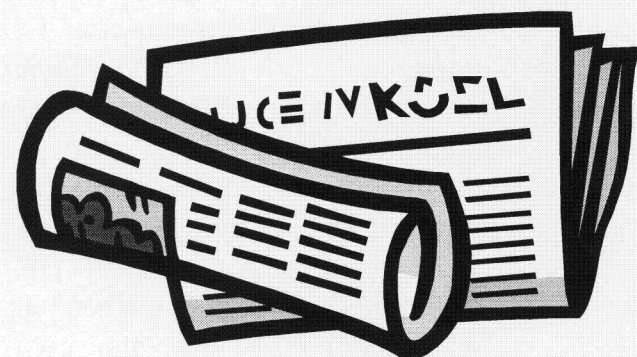
Eth 89,6% de lectors de premsa que demoren en zònes a on se publique

Manresa, Olòt, Sant Cugat, Tarragona, Tortosa, Vic, Vilafranca deth Penedès o Vi-

e escriuer eth catalan en percentatges superiors as liegedors de premsa non-comarcau.

Er estudi constate qu'es lectors des dus diaris en catalan d'abast de tota Catalonha (*Avui* e *El Periódico*) son es que liegen mès premsa comarcau, en percentatge superior ara mieja (94,8% e 90,3%, respectiuament). Es liegedors der *ABC* son es que mens liegen premsa comarcau (80,9%). Era enquèsta, realisada telefonicament per Institut Opina, a un marge d'error inferior ar 1,01% e un marge de confiança deth 95%.

Era premsa locau e comarcau agropè 141 publicacion informatiues en catalan de 135 empreses editores, que curbissen 33 des 41 comarques de Catalonha. Eth sector da trabalh a ues 1.000 persones e facture lèu lèu 5.000 milions de pessetes.

premsa locau e comarcau lieg aguest tipe de publicacions, segontes ua enquèsta encomanada pera Generalitat e era Fundació Catalana de la Premsa Comarcal, e hèta en 38 municipis catalans e 9.455 residents màgers de 18 ans e lectors de premsa.

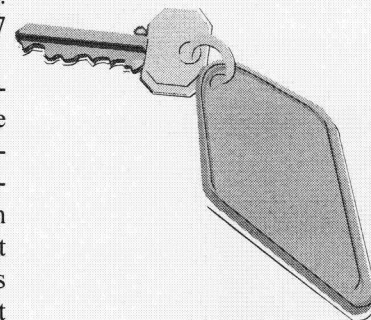
Entre es municipis a on s'a hèt era enquèsta i a Badalona, Figueres, Girona, Granollers, Igualada, Lhèida,

lanòva e la Geltrú. Segontes er estudi, enes darrèrs 20 ans era premsa locau e comarcau catalana "ei era unica qu'a mantiengut un acreishment sostengut e era unica que contunhe en expansion". Entre es lectors de premsa locau e comarcau i a mès hemnes qu'òmes, ath contrari de çò que passe entre es lectors de premsa non-comarcau, segontes er estudi dera enquèsta. Aguesti liegedors afirman entèner, parlar

ERA GENERALITAT PREVÉ UA AUCUPACION OTELÈRA PETH DESSÚS DETH 90% AGUESTA SETMANA SANTA

Era Conselheria d'Indústria, Comèrc e Torisme dera Generalitat prevé ua aucupacion otelèra que despasse eth 90% entre er 1 e eth 4 d'abriu, periòde principau des vacances de Setmana Santa. Era aucupacion entre eth 27 e eth 31 serà deth 74%. Hònts dera Conselheria expliquèren que non s'escarte qu'en quauqui parçans se pogue arribar ath 100% d'aucupacion, en foncion deth temps que hèske pendent eth periòde de vacances. Es previsionis s'an hèt cossent tamb es donades d'es grèmis e associacions empresariaus d'oteleria de Catalonha, e son subjèctes as cambis de darrèra ora. Ena Còsta Brava se prevé ua aucupacion ath torn deth 80-85% deth 27 ath 31 de març e deth 85% entre er 1 e eth 4 d'abriu, en tot qu'enes Pirenèus de Girona oscillarà

entre eth 95 e eth 100%. Ena Còsta Brava dauriran eth 80% d'establiments otelèrs, e enes Pirenèus ac harà eth 100%. En Maresme era aucupacion serà deth 90%, en Barcelona ciutat anarà deth 60 enquiath 90% e en Garraf deth 70 ath 90%. Ena Còsta Daurada serà deth 50% entre eth 27 e eth 31 de març e deth 93 tath 97% entre er 1 e eth 4 d'abriu. En Barcelona que seràn dubèrti eth 100% d'establiments, en tot qu'enes autes zònes era dubertura variarà deth 50 ath 100% en repòrt des dates. Fin finau, enes Pirenèus de Lhèida era aucupacion que serà deth 60% entre eth 27 e eth 31 de març e deth 95% en nucli principau des vacances. Es establiments dubèrti seràn eth 100% deth totau.

Er aute dia er exconselhèr de Cultura dera Generalitat, Joan Rigol, president d'Unió Democràtica de Catalunya, redauric un debat sus quauques propòstes qu'eth madeish auie plantejat hè catorze ans e que, segontes diden es diaris, sigueren es culpables dera sua dimission quan auie responsabilitats en govèrn dera Generalitat.

En tot sintetisar, era propòsta de Rigol ven a afirmar eth besonh de trobar estadis de discussion que supèren er àmbit des partits politics e que permeten dessenhar es linhas dera accion de govèrn sus era politica culturau, en base, non a critèris estrictament partidistes -legitims mès, totun, pòc representatius-, senon assetiadi sus er ampli consens sociu d'aqueri que conformen eth teishut culturau d'un país e qu'en definitiua representen era pluralitat que le conforme. Non i a cap de dubte qu'era propòsta de Rigol ei intelligent e realista. Tanplan que de ben pòc servís lançar ingentes quantitats de sòs en prebotjar politiques culturaus que non responen as critèris des consumidors potenciaus d'aqueres culturaus, ne tanpòc as des creadors que,

tot soent, son es mens beneficiadi des ajudes oficiaus.

En Aran, se volem qu'es ahèrs junhudi ara nòsta identitat e cultura poguen èster guardadi damb credibilitat e perspectiva de futur, auríem de plantejà-mos era propòsta Rigol com un camin a explorar en aguestes pròplèus annades. Peth contrari, e maugrat cèrti miratges que pòden momentanèment dar pè ara esperança, eth futur non ei pas massa ludent. Veigam senon ce qué a passat en Catalonha dempús de dètz-e-nau ans que Convergència a imposat eth critèri culturau e eth politic peth madeish embut. Eth resultat, segontes era darrèra enquèsta deth CIS, ei que, maugrat es amplis coneishements autan escrits coma oraus qu'era poblacion de Catalonha a dera sua lengua, baishe eth sòn emplec. Atau, ara pregunta: En quina lengua respon en telefon?, era respòsta ei d'un 59% que responen en catalan e eth 39% qu'ac hè en castelhan. Mès en 1993 aguestes chifres èren deth 69% e eth 30% respectiuament e s'ath delà auem en compde que per aqueri ans eth nombre de persones damb capacitat de respòner en ca-

talan ère 8 punts inferiors ar actuau, podem méter en evidència qu'era politica culturau e, per tant, era lingüística non pòden èster sonque eth resultat d'ua analisi estrictament tecnica o politica, senon qu'en aguest àmbit i jòguen, e molt, es components sociaus.

En Aran, maugrat non auer cap enquèsta en aguest sentit, tanben se pòt saber per experiència personau qu'er us der aranés non ei en sòn mielhòr moment, a despriet des amplis coneishements qu'es naues generacions d'aranesi an sus era sua lengua. Poderíem gestar donc, un procès de latinizacion qu'ara fin condamnèra era lengua a un estadi de coneishement teoríc mès, totun, damb ua manca de prestigi qu'acabe per condemnar eth sòn us.

Qu'auem dues alternatiues: era ua, d'impasar critèris culturaus e politics per decision des majories e a partir d'aquiu decidir, com tanben s'a practicat pendent aguesti ans en Catalonha, qui èren es catalans (aranesi) bravi o aqueri que mès se pleguen ath servici deth politic de torn. Era auta, daurir nauí àmbits de debat a on, maugrat que quauqui politics agen de cedir còtes de

protagonisme, auríem era certesa qu'es critèris responerien ara pluralitat dera nòsta societat.

Er ahèr non serà de bon hèr perque, e tanben com en Catalonha, era politica lingüística e eth besonh des mieis de comunicacion compòrten soent ua practica de contròtle des miei utilizadi tara normalizacion e per tant, com damb moltes des practiques de poder, era utilizacion deth miei pèrd eth sòn efecte normalizador tà identificà-se damb er esturment politic e genèr -agrade o non- adesions e non-adesions, com tot element politic. En tot cas, non ei era mia volentat polemizar sus es mieis e molt mens sus es sòns professionals que son tanben soent víctimes d'un sistèma pervers. Totun, era experiència d'aguesti ans aurie de perméter de caminar en naues direccions e Rigol n'apunte ua que pòt, ath mèn parèr, aportar solucions de futur tad aguest país. "Eth Conselh dera Cultura" poderie èster eth punt de partença d'ua naua manèra de hèr. Ne tornaram a parlar.

Francés Boya Alós

UNS 4.000 UNIVERSITARIS SE MANIFESTEN EN BARCELONA EN FAVOR DER ENSENHAMENT PULIC COMA ACTE CENTRAU DERA GRÈVA GENERAU D'ESTUDIANTS UNIVERSITARIS EN CATALONHA

Uns 4.000 estudiants des universitats publiques se manifestèren ager peth centre de Barcelona entà demanar mès recorsi entar ensenhament public e augmentar, atau, era sua qualitat, segontes hònts dera Guàrdia Urbana. Era arremassada de Barcelona ère er acte centrau d'ua jornada de protèsta qu'es estudiants pòrten a tèrme en diuèrses ciutats catalanes. Es estudiants comencèren a

arremassà-se ath torn de meddia ena plaça Universitat, e ua ora mès tard comencèren a marchar peth carrèr de Pelai. Era manifestacion transcorrec pera via Laietana enquia arribar ena plaça de Sant Jaume a on, dempús de lièger un manifest en defensa dera universitat publica, acabèc era manifestacion quan sigueren es 14 ores. Pendent eth sòn recorrut, quauqui joeni lancèren ueus con-

tra era comissaria e era Prefectura Superior de Policia de Barcelona, e cridèren consignes com "Santiago Segura, ministre de Cultura", "Pressupòsti militars tara universitat", o "Jo non voi anar tara Ramon Llull". En arribar ena plaça de Sant Jaume, quauque grop comencèc a provocar destrobles, en tot lançar ueus contra era façada deth Palai dera Generalitat, atau com tanben libres e un aute materiau escolar. Tanben se vedec volar ua ampolha de bièra. Era majoritat d'estudiants refusèren era actitud d'aguest grop d'incontroladi, sustot quan comencèren a lançar pèires, ço que provoquèc qu'eth manifest se liegesse rapidament e, ara seguida, desconvoquèren era concentracion. De tota manèra, mieja ora dempús encara demorauen nombrosi estudiants deuant deth Palai

d'era Generalitat.

Es estudiants que se manifestèren apertienien sustot ara Universitat de Barcelona (UB), era Universitat Politecnica de Catalonha (UPC), era Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) e era Universitat Pompeu Fabra (UPF). Tanben participèren estudiants de segondària, convocadi pes universitaris entà afortir era protèsta. Es universitaris reivindiquen, subertot: era congelacion des taxes academiques entath pròplèu cors, e era sua progressiua amendrida entà arribar a èster zèro; ua politica de bèques qu'age mès en compde es besonhs des estudiants en ço que hè as concessions, atau com era concession de bèques en concèpte de minjador e transpòrts; e, sustot, mès finançament entara universitat publica.

PORTA REELEGIT RECTOR DERA UNIVERSITAT DE LHÈIDA

Jaume Porta a estat reelegit rector dera Universitat de Lhèida dempús d'arténher eth 60% des vòts emetudi peth claustre de professors. Format per 150 membres, emeteren eth sòn vòt 136 claustraus, 82 des quaus sigueren favorables ar unic candidat, Jaume Porta, e 54 sigueren vòts en blanc.

Enes eleccions celebrades hè quate ans Jaume Porta artenhèc eth 52% des vòts, pera quau causa, maugrat auer rebut un vòt de castig deth professorat, a aumentat en ueit punts era confiança deth claustre respectè as darrèrs comicis.

